

RAHANDUSMINISTEERIUM

Kaugtöö juhendmaterjal

Aprill 2022

Sissejuhatus

Riigi personalipoliitika üks olulisi tegevussuundi on soodustada riigisektoris paindlikku üle-eestilist värbamist ja töötajatele kaugtöö võimaldamist, et kohaneda demograafiliste ja tööjõu turu muutustega. Vajaliku inimressursi leidmine tööturul on üha keerulisem ning see nõuab loovaid ja paindlikke lahendusi.

Paindlik personalipoliitika toetab haldusvõimekuse kasvu ja regionaalpoliitika eesmärgi ning parandab avaliku sektori asutuste võimalusi ja valikuid värbamisel. Vabariigi Valitsus toetas 1.08.2019 kabinetitsusega senise riigiasutuste Tallinnast väljaviimise tegevuse asendamist paindlikuma lähenemisviisiga ehk regioonidesse värbamist ning seejuures ka kaugtöö ja paindlike töötingimuste edendamist. Endiselt jäi eesmärgiks vähendada 2023. aastaks keskvalitsuse töötajate osakaalu Tallinnas 42%-ni, seda võimaluse korral ka riigi äriühingutes ja sihtasutustes. Riigiasutuste Tallinnast väljaviimise algatus andis tugeva tõuke ametikohtade loomisel regioonidesse (üle 830 väljaviidud ametikohta), aga tõi kaasa ka arvestatavaid väljakutseid (värbamisprobleemid, töötajate lahkumine, kõrged ühekordsed kulud jm). Paindlikum lähenemine regioonidesse värbamisel on ka koroonakriisi õppetunde arvesse võttes jätkusuutlikum lahendus – oluline pole eelkõige asutuste paiknemise regionaalne tasakaal, vaid keskmiselt töökoht. Varasemalt on fookuses olnud eelkõige keskvalitsuse asutused, aga paindlikum lähenemine võimaldab juurutada põhimõtet kogu avalikus sektoris.

Regioonidesse värbamine ja kaugtöö

Regioonidesse värbamise põhimõte seisneb selles, et töötajad värvatakse ametikoha profiili ja tööülesannete sobivuse korral riigimajade või riigiasutuste regionaalsetele büroopindadele, kus neile on tagatud vajalik füüsiline keskkond ja turvaline arvutiühendus (sh vajalikud tehnilised vahendid). Oluline on eelkõige leida tööle parim töötaja olenemata tema regionaalsest paiknemisest. Regioonidesse värbamisel on seni eesrindlikud olnud eelkõige asutused, kellel on regionaalsed esindused vabade füüsiliste töökohtadega (nt Sotsiaalkindlustusamet, Keskkonnaamet, Maksu- ja Tolliamet).

Rahandusministeerium on koos valitsemisaladega välja töötanud järgmised üldpõhimõtted üle-eestilise värbamise kontseptsiooni rakendamiseks:

- riigipalgalistele töökohtadele värbamisel soodustatakse asukohaneutraalset ja pealinna välist värbamist positsioonidele, kus tööülesanded ja töökoha profiil seda võimaldavad;
- ametikoha profiili ja tööülesandeid, mis võimaldavad töötamist regioonides, hindab asutus, kes töötajat värbab. Eelkõige on tegemist teadmispõhiste ametikohtadega, mis ei ole asukohaspetsiifilised ning mis ei eelda tihedat füüsilist kokkusaamist klientidega, põhiseaduslike institutsioonide ja välisdelegatsioonidega;
- värbav asutus hindab lähtuvalt kinnisvara vakantside võimalustest, millistesse regioonidesse on võimalik antud ametikohale värvata ning märgib töökuulutuses regioonid või võimalusel üldise asukohana terve Eesti;
- töötamine regioonides tähendab, et töötajale tagatakse füüsiline töökoht riigiasutuse büroopinnal.

Kaugtööd on oluline eristada regioonidesse värbamisest. Kaugtöö iseloomustab töökorraldust, kus töötajad teevad osaliselt tööd, mida on võimalik teha tööandja tööruumides, väljaspool asutuse tööruume (nt kodust, raamatukogust, riigi loodud kaugtöökohalt jne). Kaugtööd on võimalik teha paindlikult ja mobiilselt olenemata asukohast. Regulaarne kaugtöö formaat aga ei ole sobilik kõikidele töötajatele (nt töötajal ei ole võimalik kodust töötada). Samuti ei pruugi asutus regulaarset kaugtööd võimaldada (nt uurimisasutused siseturvalisuse asutuste grupis).

Kaugtöö on olnud paljudes riigiasutustes loomuliku töökorralduse osa juba pikalt enne COVID-19 leviku perioodi. Arusaadavalt on tervisekriisi piirangud seda veelgi võimendanud. Riigiasutused võtavad üha enam töötajaid tööle püsiva kaugtöö kokkuleppega (nt Riigi Infosüsteemi Amet, Riigi Tugiteenuste Keskus), mis annab eelise just selliste spetsialistide värbamisel, kes tahaksid elada väljaspool Tallinna, kuid ei ole varasemalt julgenud seda otsust vastu võtta maakohas erialase töö puudumise tõttu.

Kaugtöö kokkuleppe sõlmimine

Kaugtööd tehakse **poolte kokkuleppel**. Tööandja ei saa sundida töötajat kaugtööd tegema ja töötaja ei saa kaugtööd nõuda.

Töötaja ja tööandja võivad kokku leppida konkreetsetes kaugtöö tegemise kohas (nt töötaja kodu) või selles, et töötaja teeb tööd erinevates kohtades (nt kodus, raamatukogus, kohvikus).

Pooled peavad käituma teineteise suhtes heas usus ja mõistlikult ning leppima vajaduse korral ka mõistlikus ulatuses seniste töötingimuste muutmisega.

Mõistlik on kokku leppida järgnevas:

- Kaugtöö kestvus (ajutine või püsiv)
- Töö tegemise koht
- Töökorraldus
- Tööülesannete andmine ja kontroll
- Suhtlus tööandja ja kolleegidega
- Tööajakorraldus
- Kohalolek tööandja ruumides
- Andmekaitse ja privaatsus
- Töövahendite kasutamine
- Kaasnevate kulude hüvitamine
- Töökeskkond ja ohutus
- Kohaldatav õigus

Tööandja kohustused

- Riskianalüüsi läbiviimine enne kaugtöö kokkuleppe sõlmimist
- Juhendamine, sh juhendite koostamine
 - Kaugtöö töökeskkonnaga seotud ohud
 - Tervisemõjud
 - Tervisekahjustuse vältimise abinõud
- Tervisekontrolli korraldamine
- Vajadusel tööõnnetuste uurimine
- Vajadusel kutsehaigestumise uurimine

Töötaja kohustused

- Töötaja peab tööandjat teavitama kaugtööga seotud töötingimuste muudatustest (näiteks soovib töötaja kaugtöö asukohta muuta).
- Koostöö tööandjaga ohutu töökeskkonna loomisel
- Töökeskkonna ohutuks kujundamise juhiste täitmine
- Tööandja teavitamine kaugtööl juhtunud tööõnnetuste või ohtlike olukordade tekkimisest.

Kaugtöö ja juriidilised küsimused

Mis on kaugtöö?

ATS defineerib kaugtööd kui teenistusülesannete täitmist väljaspool ametikoha asukohta. TLS täpsustab, et kaugtöö puhul tööandja ja töötaja lepivad kokku, et töötaja teeb tööd, mida tavapäraselt tehakse tööandja ettevõttes, väljaspool töö tegemise kohta, sealhulgas töötaja elukohas.

Siinkohal tuleb tähele panna, et ka teenistus- ja töölähetus on töötamine väljaspool ametikoha asukohta. Kuid kui lähetuse puhul saadab tööandja ametniku töötama konkreetsesse asukohta väljapoole alalise ametikoha asukohta, sest seda tööd ei saa teha mujal, kui lähetuse sihtkohas, siis kaugtöö puhul kasutab ametnik/töötaja tööandja antud võimalust teha tööd seal, kus talle seda teha meeldib. Töö tegemise konkreetne koht ei ole siin oluline.

Viited: [ATS § 67 lg 3](#) / [TLS § 6 lg 4](#)

Kas ametnikule on kaugtöö lubatud?

Jah, ametnikule on kaugtöö lubatud. Tööaega reguleerivates aktides võib ette näha paindliku tööaja võimaluse, sealhulgas teenistusülesannete täitmise väljaspool ametikoha asukohta ehk kaugtöö niivõrd, kuivõrd teenistushuvid seda võimaldavad.

Viide: [ATS § 67 lg 3](#)

Kas ametnikku saab kohustada kaugtööd tegema?

Tööandja ei saa ametnikku ega töötajat kohustada kaugtööd tegema. Kaugtöö on tööandja ja ametniku või töötaja vaheline kokkulepe mis eeldab mõlema osapoolte tahet.

Viited: [ATS § 67 lg 3](#) / [TLS § 6 lg 4](#)

Kas kaugtööl olijat saab kohustada minema koosolekule ametikoha asukohta?

Kaugtöö tegemise tingimused nähakse ette asutuse siseste aktidega ja ametniku/töötaja ja tööandja vahelises kokkuleppes. Kaugtöö saab kokku leppida vaid juhul, kui teenistushuvid seda võimaldavad. Sama tuleb silmas pidada ka kaugtöö tingimuste seadmisel. Kaugtöö kokkuleppes võib kokku leppida, et ametnik peab käima koosolekutel ametikoha asukohas. Kuid siin peab ka asutus arvestama kaugtöö asukoha paiknemist. Kui ametnik või töötaja teeb kaugtööd teises KOV-is, tuleks koosoleku toimumisest mõistliku aja jooksul ette teatada. Kui ametnik või töötaja ja ametiasutus on kokku leppinud, et kaugtööd tehakse teisest riigist, ei saa siiski oodata, et ametnik käib koosolekutel ametikoha asukohas. Kontoris käimise kohustuse sagedus ja koosolekust etteteatamise pikkus oleks mõistlik kaugtöö kokkuleppes eelnevalt kokku leppida.

Viited: [ATS § 67 lg 3](#) / [ATS § 51 lg 7](#) / [TLS § 6 lg 4](#)

Kuidas vormistada kaugtöö tegemine? Kas vormistatud peab olema eraldi kirjalik kokkulepe?

Kaugtöö tegemise võimaluse sätestab ametiasutuse juht või tema volitatud isik ametiasutuse töö korraldamiseks antavas teenistusalas aktis, enamasti on selleks ametiasutuse sisekorra eeskiri. Nimetatud aktis sätestatakse ka kaugtöö tegemise kokkuleppe tingimused ja kord. Enamus asutusi praktiseerib kaugtööd ametniku otsese juhi ja ametniku vahelisel suulisel kokkuleppel, kuid olenevalt konkreetsest vajadusest ja kaugtöö tingimustest (eriti juhtudel, kus lepatakse kokku valdav kaugtöö), on soovitatav kaugtöö kokkulepe vormistada vähemalt kirjalikult taasesitatavas vormis. Kaugtöö tingimuste kokkuleppe täpsusaste sõltub töö iseloomust ja vajadusest.

Viide: [ATS § 67 lg 3](#)

Kaugtöö ja juriidilised küsimused

Kas asutus võib hüvitada kaugtööd tegeva teenistuja sõidud kodu ja töökoha vahel?

ATS § 61 lg 6 järgi ei või ametiasutus maksta ametnikule sellist lisatasu või toetust mille maksmine ei tulene seadusest. Küll aga on ametiasutusel kohustus hüvitada teenistusülesannete täitmiseks otseselt vajalikud kulud põhjendatud ulatuses (ATS § 47). Tulumaksuseaduse järgi kohaldatakse kuludele, mida ei peeta ettevõtlusega/teenistusülesannetega seotud kulutusteks, tulumaksuga. Eelnevast lähtudes on lubatud ka ametnikule hüvitada vaid neid kulusid ja selles ulatuses, mida erisoodustusmaksuga ei maksustata. Täpsemad juhised töötajate/ametnike transpordi maksustamise osas leiab Maksu- ja Tolliameti veebilehel: [Töötajate tööle ja koju transpordi kulude maksustamisest / Maksu- ja Tolliamet \(emta.ee\)](#)

Unustada ei tohi sealjuures ka ATS § 13 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtet.

Viited: [ATS § 61 lg 6](#) / [ATS § 47](#) / [ATS § 13](#) / [TuMS § 48 lg 5 prim](#)

Kas asutus võib hüvitada kodukontoris töötava ametniku kontori sisustamise ja muud jooksvad kulud?

Kodukontoris töötava ametniku kontori sisustamise ja jooksvate kulude hüvitamisel kehtib sama põhimõte, mis kaugtööd tegeva teenistuja kodu- ja töökoha vaheliste sõitude hüvitamisel. St need on lubatud, kui ei ole käsitletavad ersisoodustusena TuMS mõttes. Täpsema käsitluse kodukontori sisustamise ja jooksvate kulude maksustamise kohta leiab Maksu- ja Tolliameti veebilehelt aadressil [Kodukontori kulude maksustamisest | Maksu- ja Tolliamet \(emta.ee\)](#)

Viited: [ATS § 61 lg 6](#) / [ATS § 47](#) / [ATS § 13](#)

Kui tööle asumisel kokku lepitud töö asukoht/ametikoha asukoht ja kaugtöö tegemise asukoht erinevad, siis kas tuleb muuta ka töö/ametikoha asukohta?

Ei. Ametikoha/töö asukoht ei sõltu kaugtöö tegemise asukohast. Kaugtööks loetakse töö tegemist väljaspool ametikoha/töökoha asukohta.

Viited: [ATS § 67 lg 3](#) / [TLS § 6 lg 4](#)

Kas asutus on kohustatud ametnikule kontoriruumi pakkuma? Või on võimalik, et ametnik teeb 100% kodutööd ilma kontoris naasmise õigusega?

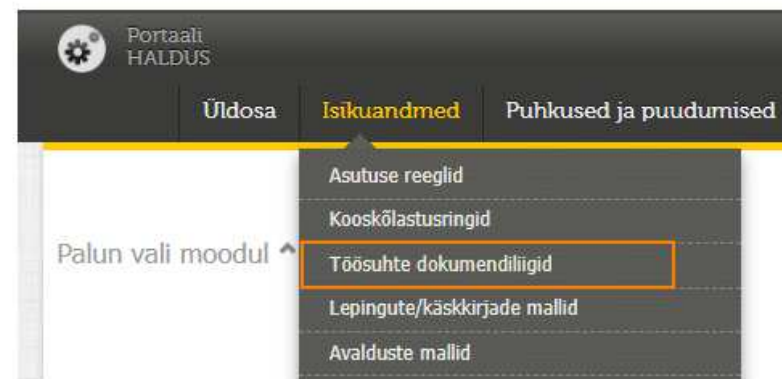
Ametiasutus peab tagama teenistusülesannete täitmiseks sobivad tingimused. See tähendab muuhulgas teenistusülesannete täitmiseks sobiliku ruumi ja vahendite tagamist. Teenistusülesannete täitmiseks sobiva ruumi võib sisustada ka ametniku koju (või teise tema valduses olevasse ruumi), kui ametnik seda soovib ja teenistusalased huvid seda võimaldavad. Täpsema käsitluse kodukontori sisustamise ja jooksvate kulude maksustamise kohta leiab Maksu- ja Tolliameti veebilehelt aadressil [Kodukontori kulude maksustamisest | Maksu- ja Tolliamet \(emta.ee\)](#)

Viide: [ATS § 51 lg 7](#)

Juhised kaugtöötaja **töötervishoiu ja -ohutuse** kohta leiab [Tööelu portaalist](#).

Kuidas vormistada kaugtöö tegemist RTIPis?

Riigitöötaja iseteenindusportaali [admin-keskkonnas](#) on võimalus seadistada taotluseid, mida töötaja saab portaali isikuandmete mooduli kaudu esitada. Näiteks "Avaldus kodukontoris töötamiseks". Selleks vali menüüpunkt "Isikuandmed" > "Töösuhte dokumendiliigid".

Avaneval lehel saab nupust "Lisa dokumendiliik" [1] tekitada uue tühja taotluse vormi.

Vormile tuleb anda pealkiri [2] ja sõnastada sisutekst [3]. Siin sõnastatud pealkiri on ühtlasi töötaja poolt esitatava taotluse pealkiri.

"Kehtiv alates" kuupäevaga [4] saab määrata, millal ilmub avalduse vorm asutuse töötajatele valikusse.

"Kehtiv kuni" kuupäevaga [5] saab vormi töötajate jaoks kasutusest eemaldada, pannes kuupäeva minevikku.

Salvesta lisatud dokumendiliik.

Tühja taotluse dokumendimallide seadistamisest ja kooskõlastusringi seadistamisest saab täpsemalt lugeda RTK kodulehelt [SIIT](#).

Töötamise võimalused riigimajades

Riik on aastatel 2019-2030 rajamas kõikidesse maakonnakeskustesse peale Tallinna ja Tartu riigimaja, kus asuvad tööle riigiasutuste töötajad.

Juba valminud riigimajade ja järgmiste valmivate riigimajade info ja ajakava leiab [Rahandusministeeriumi kodulehelt](#).

Kuidas leida oma töötajale püsivat töökohta riigimajas?

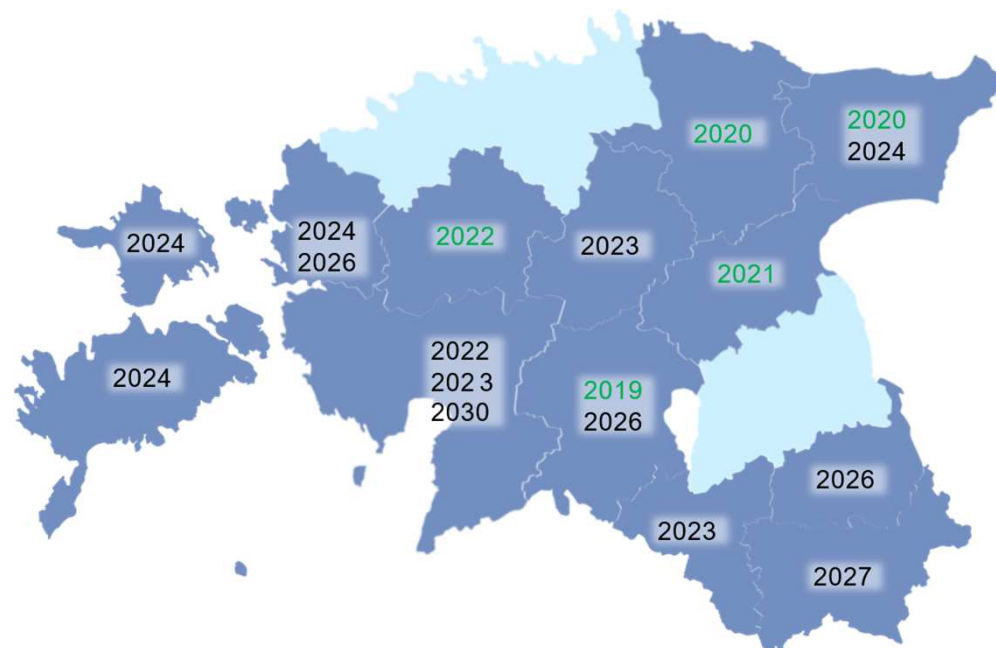
Järgmised sammu on mõttekas läbida allpool toodud järjestuses ning kasutada järgmist võimalust siis kui eelmine ei õnnestu. Eelistatud on, et selle teemaga tegelevad halduse või varade spetsialistid, kes on ka varasemalt taoliste vajadustega kokku puutunud.

Püsitöökohta soovi puhul on eelistatud lahenduste otsimise järjekord järgmine:

1. Oma asutuse sees, kui asutusel on ruumid piirkonnas.
2. Oma valitsemisala sees. Pöörduda ministeeriumi varahalduse spetsialistide poole.
3. Ministeeriumide (riigivaravalitsejate) vahelise kokkuleppega. Selles osas aitavad samuti oma ministeeriumi varahalduse spetsialistid.
3. Riigi Kinnisvara AS abil.

Kus saab ajutist kaugtööd teha?

Ajutise töökohta puhul saavad riigiteenistujad kasutada loodud kaugtöökohti. Info ja broneerimine: <https://www.rkas.ee/et/kaugtöökohad>.

Ajutised kaugtöökohad regioonides*	
Viljandi	6
Rapla	6
Valga	4
Pärnu	3
Jõgeva	2
Paide	4
Rakvere	6

* Kaugtöökohtade arv täieneb jooksvalt

Täiendav info

Rahandusministeeriumi riigihalduse ja avaliku teenistuse osakond (ATSi rakenduspraktika)
avalikteenistus@fin.ee

Maksu- ja Tolliamet <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/erisoodustused/tootajate-transport-koju-ja-toole>

Tööinspeksioon
www.ti.ee
jurist@ti.ee

Kaugtöö juhised Tööelu portaalis:
<https://www.tooelu.ee/et/34/mis-kaugtoo-millal-voib-kaugtood-teha>

